

Lingvistická pragmatika
Linguistische Pragmatik
Linguistic Pragmatics

Plzeň | Liberec

LPPL 2024

Lingvistická pragmatika | Linguistische Pragmatik |
Linguistic Pragmatics

Sborník abstraktů | Abstractband | Volume of Abstracts

Editoři / Editors:

Tilo Weber

Michaela Voltrová

ISBN 978-80-261-1287-7

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI

FAKULTA
PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ
A PEDAGOGICKÁ IUL

Editoři / Editors:

Tilo Weber, Michaela Voltrová

Název / Title:

LPPL 2024 – Lingvistická pragmatika | Linguistische Pragmatik | Linguistic Pragmatics – Sborník abstraktů | Abstractband | Volume of Abstracts

Vydala / Published by:

Západočeská univerzita v Plzni

Univerzitní 8, 301 00 Plzeň

Vydání / Edition:

První / First

Počet stran / Pages:

28

Plzeň / Pilsen 2025

ISBN 978-80-261-1287-7

© Západočeská univerzita v Plzni / University of West Bohemia in Pilsen

Předmluva

Tento sborník obsahuje abstrakty příspěvků přednesených na konferenci LPPL, která se konala 15. listopadu 2024 v Plzni a byla pořádána ve spolupráci dvou kateder německého jazyka – jedné působící na Fakultě pedagogické Západočeské univerzity v Plzni a druhé na Přírodovědně-humanitní a pedagogické fakultě Technické univerzity v Liberci.

Cílem konference bylo vytvořit nový prostor pro diskuzi, který by umožnil výměnu názorů na témata spojená s lingvistickou pragmatikou a zároveň by podpořil navazování kontaktů v oblasti pragmatického výzkumu – nejen v českém prostředí, ale i v širším mezinárodním kontextu.

Jsme přesvědčeni, že vícejazyčnost a jazyková rozmanitost přispívají k rozšíření pohledu na výzkumná témata a umožňují nahlížet na ně z různých perspektiv. Z tohoto důvodu pro nás bylo důležité vytvořit naší konferencí i tímto sborníkem jazykově pestrý a maximálně otevřený prostor pro příspěvky v němčině, angličtině a češtině. Abychom všem účastníkům umožnili kvalitní porozumění hlavním myšlenkám, argumentům a výsledkům jednotlivých příspěvků, požádali jsme přednášející, aby své prezentace připravili v jiném jazyce, než ve kterém svůj příspěvek přednášeli. Kombinace tohoto přístupu a flexibilního tlumočení v diskuzních blocích umožnila plodnou debatu nejen mezi germanisty, ale i mezi kolegyněmi a kolegy z anglistiky, bohemistiky, rusistiky a romanistiky. Ohlasy účastníků ukazují, že byl tento model úspěšný a že by mohl být s případnými úpravami dobře využitelný i pro další konference.

Otevřenost jsme však neomezili jen na jazykovou stránku. Tematicky jsme se rozhodli neklást našemu prvnímu setkání k lingvistické pragmatice příliš úzké hranice, jelikož se jedná o oblast, pro kterou v českém akademickém prostředí dosud neexistuje mnoho specializovaných diskuzních platform. Pragmaticko-lingvistický rámec tak byl naplněn širokou škálou příspěvků – od klasických témat, jako je teorie mluvních aktů, až po interdisciplinární či filozoficky orientované přístupy reflektující například současné trendy ve výzkumu komunikace či v lingvistice orientované na užívání jazyka.

Tento sborník abstraktů odráží všechny tyto aspekty a přibližuje témata jednotlivých konferenčních příspěvků. Další informace o LPPL 2024 i o plánovaných budoucích konferencích této série naleznete též na webové stránce LPPL na adrese lppl.zcu.cz.

Závěrem bychom rádi poděkovali všem autorkám a autorům za příjemnou a podnětnou diskuzní atmosféru, která konferenci provázela. Děkujeme také za jejich spolupráci na vzniku tohoto sborníku.

Liberec / Plzeň, březen 2025

Tilo Weber a Michaela Voltrová

Einleitung

In diesem Band versammeln wir die Abstracts zu den Vorträgen der LPPL-Konferenz, die am 15. November 2024 in Pilsen als Kooperation der beiden Institute für deutsche Sprache an der Pädagogischen Fakultät der Westböhmischen Universität Pilsen und der Natur- und humanwissenschaftlich-pädagogischen Fakultät der Technischen Universität Liberec veranstaltet wurde.

Das Ziel unserer Konferenz war es, einen neuen Diskussionsraum zu schaffen, der einen Meinungsaustausch zu Themen der linguistischen Pragmatik ermöglicht, und die Bildung neuer Kontakte im Bereich der pragmatischen Forschung (nicht nur, aber gerade auch im tschechischen Raum) zu unterstützen.

Wir sind der Überzeugung, dass Mehrsprachigkeit und sprachliche Vielfalt auch im wissenschaftlichen Diskurs den Blickwinkel auf unsere Untersuchungsgegenstände erweitert und unterschiedliche Perspektiven eröffnet. Aus diesem Grund war es uns wichtig, mit unserer Konferenz und auch in diesem Band einen sprachlich vielfältigen und möglichst freien Raum für Vorträge auf Deutsch, Englisch und Tschechisch zur Verfügung zu stellen. Um wirklich allen Teilnehmenden ein Verständnis zumindest der wesentlichen Gedanken, Argumente, Befunde der einzelnen Beiträge zu ermöglichen, hatten wir um Folienpräsentationen in einer anderen als der Vortragsprache gebeten. Auf diese Weise und durch flexibles Dolmetschen in den Diskussionsrunden, gelang es, Gespräche zwischen den Kolleginnen und Kollegen nicht nur aus der Germanistik, sondern auch aus Anglistik, Bohemistik, Russistik und Romanistik zu führen. Rückmeldungen aus dem Kreis der Teilnehmenden zeigen, dass dieses Modell funktioniert hat und, an der einen oder anderen Stelle modifiziert, auch für nachfolgende Tagungen geeignet ist.

Nicht nur sprachlich, sondern auch thematisch haben wir unserem ersten Treffen zur Linguistischen Pragmatik und damit zu einem Forschungsbereich, für den es zumindest in Tschechien noch nicht viele Diskussionsforen gibt, eher weitere Grenzen gesetzt. Der pragmatisch-linguistische Rahmen wurde vielfältig gefüllt, sowohl mit Beiträgen zu klassischen Themenbereichen (wie Sprechakttheorie), als auch mit interdisziplinär oder sprachphilosophisch geprägten Ansätzen, die beispielsweise neuere Trends der Kommunikationsforschung oder der gebrauchsbasierten Linguistik repräsentieren.

Alle diese Aspekte spiegelt dieser Abstractband wider, der pointierte Einblicke in die Tagungsbeiträge erlauben soll. Weitere Informationen zur LPPL 2024 finden sich ebenso wie Hinweise auf die nächsten Tagungen in dieser Reihe auf dem LPPL-Portal unter lppl.zcu.cz.

Zuletzt möchten wir uns bei allen Trägerinnen und Trägern für die ebenso produktive wie angenehme Gesprächsatmosphäre während der Tagung und für die Mitarbeit an diesem Band bedanken.

Liberec / Pilsen, März 2025

Tilo Weber und Michaela Voltrová

Introduction

In this volume, we present the abstracts of the talks delivered at the LPPL Conference, which took place on November 15, 2024, in Pilsen as a collaborative event organized by the two institutes of German language at the Faculty of Education of the University of West Bohemia in Pilsen and the Faculty of Science, Humanities, and Education of the Technical University of Liberec.

The aim of our conference was to establish a new forum for discussion that facilitates an exchange of ideas on topics in linguistic pragmatics and to foster new connections in the field of pragmatic research—not only, but particularly, within the Czech academic community.

We firmly believe that multilingualism and linguistic diversity broaden perspectives in academic discourse and open up different viewpoints on our objects of study. For this reason, it was important to us to provide a linguistically diverse and as unrestricted a space as possible at our conference and in this volume. The conference languages for presentations included German, English, and Czech. To ensure that all participants could grasp at least the essential ideas, arguments, and findings of the individual contributions, we requested that presentation slides be prepared in a language different from the one used for the talk. This, along with flexible interpreting during discussion sessions, enabled exchanges between colleagues not only from German studies but also from English studies, Bohemian studies, Russian studies, and Romance studies. Feedback from participants indicates that this model proved effective and, with some modifications, may also be suitable for future conferences.

In terms of both language and content, we deliberately adopted a broad framework for our inaugural meeting on linguistic pragmatics—a research field that still lacks many discussion platforms, at least in the Czech academic landscape. The scope of pragmatics in linguistics was addressed in a variety of ways, ranging from contributions on classical topics (such as speech act theory) to interdisciplinary or philosophy-of-language-oriented approaches, which engaged with, for instance, recent trends in communication studies or usage-based linguistics.

All these aspects are reflected in this volume of abstracts, which aims to provide concise insights into the conference contributions. Further information on LPPL 2024, as well as details on upcoming conferences in this series, can be found on the LPPL portal at lppl.zcu.cz.

Finally, we would like to express our gratitude to all contributors for the productive and collegial atmosphere during the conference and for their collaboration in this volume.

Liberec / Pilsen, March 2025

Tilo Weber and Michaela Voltrová

Obsah | Inhalt | Table of Contents

Andrej Artemov	<i>Pragmatická interpretace replik postav v překladu dramatického díla (česká verze divadelní hry Vasilije Sigareva Černé mléko)</i> <i>A pragmatic interpretation of characters' dialogues in the translation of a dramatic work (Czech version of Vasily Sigarev's play Black Milk)</i>	7
Věra Höppnerová	<i>Euphemismen in der deutschen Wirtschaftspresse</i> <i>Eufemizmy v německém hospodářském tisku</i>	9
Tereza Hrabcová	<i>Illokutionsindikatoren im Nationalitätendiskurs – ein Fallbeispiel aus der Presse in Nordböhmen und Südmähren um 1900</i> <i>Indikátory ilokuční síly v národnostním diskurzu na příkladu tisku ze severních Čech a z jižní Moravy kolem roku 1900</i>	11
Ingrid Hudabiunigg	<i>Die Struktur von Verschwörungstheorien aus pramalinguistischer Perspektive</i> <i>The structure of conspiracy theories from a pramalinguistic perspective</i>	12
Jiří Jančík	<i>(Ent)täuschung oder Erfüllung von Erwartungen als Quelle für Bedeutungs- und Sinnproduktion</i> <i>Disappointment or fulfilment of expectations as a source for the production of meaning and sense</i>	13
Adéla Krygarová	<i>Oslovování ve školské komunikaci</i> <i>Addressing in school communication</i>	14
Annette Muschner	<i>Gendern: Gebrauch, Verständnis und Einstellungen zu Studienbeginn</i> <i>Gendering: Use, understanding and attitudes at the start of studies</i>	15
Michaela Pešková	<i>Mluvím česky. Mluvte se mnou, prosím!</i> <i>I speak Czech. Speak to me, please!</i>	16
Michal Rubáš	<i>Bedeutung als Gebrauchsregel? Über das Scheitern einer pragmatischen Sprachtheorie</i> <i>Meaning as a rule of use? On the failure of a pragmatic theory of language</i>	18
Alexey Tymbay	<i>Pragmatic purposes of using offensive language and dysphemisms in public addresses (a Donald Trump's ideostyle case study)</i> <i>Pragmatické účely používání urážlivého jazyka a dysfemismů ve veřejných projevech (Případová studie ideostylu Donalda Trumpa)</i>	20
Michaela Voltrová	<i>Angewandte Sprechakttheorie: Konzepte und Überlegungen</i> <i>Aplikovaná teorie řečových aktů: koncepty a úvahy</i>	21
Tilo Weber	<i>Linguistische Pragmatik und pragmatische Linguistik – zu zwei unterschiedlichen Sichtweisen als Ausgangspunkte sprachwissenschaftlicher Analysen</i> <i>Linguistic pragmatics and pragmatic linguistics – on two different perspectives as starting points for linguistic analysis</i>	23
Seznam účastníků / Teilnehmerliste / List of Participants		25
Program konference / Tagungsprogramm / Conference program		26